

Rektorn vid
Rönnowska skolan

2010-11-04
1 (7)
Dnr 40-2010:30

Helsingborgs kommun

Kvalitetsgranskning av Rönnowska skolan i Helsingborgs kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat om undervisningen i samhällskunskap på två av skolans yrkesförberedande program är ändamålsenlig och ger eleverna möjlighet att nå målen. Skolinspektionen bedömer att undervisningen i Samhällskunskap A på byggprogrammet och fordonsprogrammet i viss utsträckning utgår från programmålen för respektive program och att det finns kopplingar till ämnets mål att sträva mot. Skolan behöver dock genomföra insatser inom följande områden för att ge eleverna ökade möjligheter att nå målen

Områden som måste åtgärdas:

- Rektorerne måste säkerställa att åtgärdsprogram utarbetas om en elev behöver särskilt stöd, (8 kap. 1a § gymnasieförordningen).

Områden som bör förbättras:

- Rektorerne behöver se till att undervisningen i samhällskunskap tydligare utgår från ämnets mål att sträva mot.
- Rektorerne behöver se till att undervisningen i samhällskunskap i större utsträckning utgår från programmålen.
- Rektorerne behöver se till att undervisningen i samhällskunskap i högre grad anpassas till varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande.

En uppföljning av detta beslut kommer att ske genom att Helsingborgs kommun inom tre månader efter beslutsdatum, dvs. senast den 30 januari 2011, inkommer till Skolinspektionen, avdelningen i Lund, med en redovisning av de åtgärder som vidtagits.

Skolinspektionens granskning av undervisningen i samhällskunskap i Rönnowska skolan

Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av undervisningen i samhällskunskap på yrkesförberedande program under perioden 1 april 2010 till 29 oktober 2010. Skolinspektionen ska granska ett antal gymnasieskolors yrkesförberedande program avseende undervisningen i kärnämnet samhällskunskap. Detta är angeläget eftersom elever på yrkesförberedande program generellt sett har lägre måluppfyllelse än elever på studieförberedande program i ämnet. Granskningen kommer att inriktas på skolors förmåga att anpassa undervisningen så att alla elever får förutsättningar att nå maximala resultat och minst godkänt. Syftet är att måluppfyllelsen i samhällskunskap på yrkesförberedande program ska öka.

Kvalitetsgranskningens huvudfrågeställning är **om undervisningen i samhällskunskap på yrkesförberedande program är ändamålsenlig och ger eleverna möjlighet att nå målen**. Med ändamålsenlig undervisning avses här en undervisning som utgår från målen att sträva mot för ämnet samhällskunskap och programmålen. För att vara ändamålsenlig måste undervisningen anpassas efter varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande. En ändamålsenlig undervisning ställer även krav på skolornas arbete för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betygsättning. Därför kommer kvalitetsgranskningen även att beröra detta område. I bilaga till detta beslut återfinns en lista över samtliga bedömningspunkter som omfattas av granskningen. Övergripande information om och projektplan för kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

I granskningen ingår 40 gymnasieskolor. Varje skola får efter granskningen ett beslut. Dessutom kommer Skolinspektionen att redovisa övergripande iakttagelser och slutsatser i en kvalitetsgranskningsrapport i slutet av året. Denna övergripande rapport kommer att publiceras på Skolinspektionens webbplats samt skickas till samtliga skolor som ingått i granskningen.

Rönnowska skolan i Helsingborgs kommun ingår i granskningen och resultatet redovisas i detta beslut. Skolan besöktes den 16-17 september 2010. I skolan granskades byggprogrammet (BP) och fordonsprogrammet (FP). Beslutsunderlaget utgörs av dokument från skolan samt av den information som samlats in genom intervjuer med elever, lärare och rektorerna samt genom observationer av lektioner i Samhällskunskap A på aktuella program. Ansvariga för kvalitetsgranskningen i Rönnowska skolan i Helsingborgs kommun är undervisningsrådet Ingela Jonasson och utredaren Viveka Berglund.

Beskrivning av skolan

Rönnowska skolan är en av Helsingborgs tre kommunala gymnasieskolor. Skolan erbjuder sju nationella program, el-, energi-, fordons-, livsmedels-, bygg-, hantverks- samt hotell- och restaurangprogrammet. Skolan har också tre specialutformade program, hotell- och turismprogrammet, sjöfartsprogrammet och grafisk produktionsprogrammet, samt individuella program. Skolinspektionen har granskat samhällskunskapsundervisningen på byggprogrammet och fordonsprogrammet. Skolan har totalt 1281 elever innevarande läsår, varav 205 är elever på byggprogrammet och 220 på fordonsprogrammet.

Skolans ledning utgörs av en gymnasiechef och sju rektorer. Rektorerna är ansvariga för något eller några program vardera. Lärarna är indelade i arbetslag där både kärnämnes- och karaktärsämneslärare ingår, samt i lärarlag, där lärare som har samma ämnen ingår. All personal på skolan ingår i ett arbetslag.

Vid Skolinspektionens besök intervjuades två rektorer, den ene ansvarig bland annat för byggprogrammet, den andre för fordonsprogrammet.

Motivering till beslutet

Utgår undervisningen från ämnets mål att sträva mot?

I Skolverkets föreskrifter om kursplaner och betygskriterier för kurser i ämnet samhällskunskap i gymnasieskolan finns mål att sträva mot för ämnet. I ämnet samhällskunskap ska skolan i sin undervisning bland annat sträva efter att eleven omfattar och praktiserar demokratis värdegrund och förstår hur olika perspektiv och ideologier ger olika sätt att uppfatta samhället. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla sin förmåga att formulera frågor, argumentera och uttrycka ståndpunkter samt att aktivt delta i samhällslivet och påverka samhällsutvecklingen. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att använda olika metoder vid arbetet med samhällsfrågor och att övas i ett alltmer vetenskapligt förhållningssätt.

Av Skolverkets programhäften för de granskade programmen framgår att mål att sträva mot är utformade så att de ska visa vilka kunskaper som skolan ska sträva efter att alla elever utvecklar. Dessa mål sätter inte någon gräns för elevernas utveckling. Målen att sträva mot ska vara utgångspunkt för lärarnas planering tillsammans med eleverna.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Granskningen visar att rektorerna behöver säkerställa att undervisningen i Samhällskunskap A i högre grad utgår från samhällskunskapsämnets mål att sträva mot.

Dokumentstudier, genomförda lektionsbesök och intervjuer visar att det varierar utifrån den undervisande läraren om undervisningen inom byggprogrammet och

fordonsprogrammet utgår från samhällskunskapsämnets mål att sträva mot eller mera har fokus på mål att uppnå. Inspektörerna såg goda exempel på undervisning som tydligt inriktades mot målen att sträva mot, till exempel diskussion av olika samhällsfrågor, bland annat olika aspekter av demokrati, samt att eleverna får lära sig att kritiskt granska de källor de använder sig av. Andra lektioner som Skolinspektionen besökte visade en undervisning som i första hand inriktades mot mål att uppnå, det vill säga att nivån i undervisningen var satt på ett sådant att strävansmålen inte fanns med.

Utgår undervisningen från programmålen?

Av förordningen om särskilda program mål för gymnasieskolans nationella program anges de särskilda program mål som gäller utöver de gemensamma kunskapsmål som anges i läroplanen.

Enligt Skolverkets programhäften för de granskade programmen signalerar program målet att det finns en särskild tanke med programmet och att denna grundläggande tanke ska märkas i programmets samtliga kurser. Eleverna ska uppfatta sin utbildning som en helhet. För att programmet ska fungera som en helhet behöver lärarna samarbeta över ämnesgränserna. Kärnämnen och karaktärsämnen ska sträva åt samma håll. Det gäller att tänka programinriktat snarare än ämnesinriktat, för att få undervisningen att kännas mer meningsfull för eleven. Det är viktigt att kärnämnesläraren varierar sina kurser med målet för varje enskilt program för ögonen. Viktigt är att skolan ger de organisatoriska förutsättningarna för olika slag av samverkan mellan kärnämnes- och karaktärsämneslärare.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Granskningen visar att skolan ger lärarna goda förutsättningar att samverka med varandra över ämnesgränserna men att undervisningen i högre utsträckning behöver utgå från programmålen för bygg- respektive fordonsprogrammen, i syfte att eleverna ska uppfatta sin utbildning som en helhet.

Kärnämneslärare och karaktärsämneslärare har goda möjligheter till samverkan. I Rönnowska skolan är lärarna organiserade i både arbetslag och lärarlag. I arbetslaget ingår både kärnämnes- och karaktärsämneslärare som träffas regelbundet varje vecka. I lärarlaget ingår lärare som undervisar i samma ämnen och även lärarlagen träffas med regelbundenhet. Intervju med lärarna visar att arbetslagsmötena ofta används för en samverkan mellan kärnämnet och karaktärsämnen i syfte att skapa gemensamma temaarbeten eller grupparbeten för eleverna, där både kursmål inom karaktärsämnen och inom samhällskunskapsämnet ingår. I viss utsträckning används också program målen vid planeringen av undervisningen i Samhällskunskap A.

Skolinspektionen såg goda exempel på att undervisningen utgår från programmålen i de båda programmen men intervjuer med både lärare och elever visar att det är avhängigt av den undervisande läraren i vilken utsträckning undervisningen i samhällskunskap utgår från byggprogrammets och fordonsprogrammets program mål.

Några lärare uppger i intervju att de skulle kunna anknyta undervisningen till respektive programs mål i större utsträckning. Det framgår emellertid av intervjuer med elever att flera elever inte tycker att en anknytning till karaktärsämnena behövs i samhällskunskap utan att detta ämne har ett värde i sig och att det snarare är en positiv omväxling att inte i alla kärnämnen nödvändigtvis anknyta till programmets karaktär.

Utgår undervisningen från varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande?

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Varje elev ska få stimulans att växa med uppgifterna och möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Skolan ska stärka elevernas tro på sig själva och ge dem framtidstro. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Elevernas möjligheter att utöva inflytande på undervisningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har. Lärarna måste därför fortlöpande informera varje elev om hennes eller hans utvecklingsbehov och framgångar i studierna.

Av Skolverkets författningskommentarer för likvärdig bedömning och betygssättning framkommer att grunderna för betygssättningen ska redovisas för eleverna och vara förenliga med målen i kursplanen och betygskriterierna för kursen. Betygssystemet förutsätter att läraren grundar sin bedömning på varierade bedömningsformer, både muntliga och skriftliga bevis på kunskap och vid flera bedömningstillfällen.

Gymnasieförordningen anger att rektorn ansvarar för att genomföra en utredning om det finns signaler om att en elev kan vara i behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av stödåtgärder för att kunna nå målen ska ett sådant stöd ges. Rektorn ska då se till att det upprättas åtgärdsprogram.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Granskningen visar att undervisningen i Samhällskunskap A i större utsträckning behöver genomföras så att eleverna utvecklas efter sina egna förutsättningar och stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Rektorn behöver säkerställa att åtgärdsprogram upprättas för elever som riskerar att inte nå målen i kursen Samhällskunskap A.

De undervisande lärarna i samhällskunskap understryker att en av de viktigaste utgångspunkterna i undervisningen är att hitta sätt och redskap för eleverna att förstå den kunskapssyn som genomsyrar de mål som styr gymnasieskolan. Som ett led i detta har samhällskunskapslärarna i Rönnowska skolan tagit fram ett analysverktyg som har till syfte att hjälpa eleverna att förstå de kvalitativa inslagen i kursmålen och kunskapsbedömningen. För att introducera eleverna i ämnet samhällskunskap har lärarna infört

introduktionsdagar för eleverna när de börjar med samhällskunskap i årskurs två, hälften av eleverna på hösten, hälften på våren.

Genom att lärarna vid kursstart presenterar samhällskunskapsämnet och kursplanen för eleverna och tar reda på elevernas förväntningar på kursen ges eleverna möjlighet att vara delaktiga i planeringen av kursen. Vid intervjuer med lärarna och elever framkommer det att det varierar och är avhängigt av den undervisande läraren i vilken grad undervisningen utgår från varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande. Undervisningen styrs i viss grad efter önskemål från eleverna, exempelvis används mycket film i undervisningen, eleverna får ofta påverka när redovisningar eller prov ska ske, medan det är mera sällan förekommande att eleverna kan påverka innehållet i undervisningen. Såväl intervjuer som lektionsbesök visar att eleverna vanligtvis arbetar med samma uppgifter istället för en arbetsuppgift som är anpassad till respektive elevs förutsättningar och intressen. Lärarna understryker att det är svårt att individanpassa undervisningen när undervisningsgruppen är stor.

Vid intervjuer uppger lärarna att de lägger mer tid på de elever som är i behov av särskilt stöd än på de elever som behöver större utmaningar i sitt lärande. Huvuddelen av de intervjuade eleverna upplever dock att läraren tror på deras förmåga och sporrar dem till att nå så långt som möjligt. Flera elever säger också att deras lärare lyckats få dem mer intresserade av samhällskunskap än de var innan kursen började. Många elever har också med sig mindre goda erfarenheter av ämnet från tidigare skolgång och tillskriver gymnasielärarna förtjänsten av att ämnet nu känns relevant och intressant. De flesta lärare är trevliga och har humor, vilket bidrar till att undervisningen i samhällskunskap är bra, anser eleverna.

Om någon elev behöver särskilt stöd i Samhällskunskap A för att nå godkänt betyg, kommer lärare och elev överens om när och på vilket sätt läraren kan hjälpa och stötta eleven. Åtgärdsprogram utarbetas inte alltid när det visar sig att en elev har behov av särskilt stöd.

Arbetar skolan för att säkerställa en likvärdig bedömning av elevernas förmågor och kunskaper?

I Skolverkets allmänna råd om det lokala arbetet med tillämpningen av nationella mål och betygskriterier framhålls vikten av att det förs diskussioner om de lokala tolkningarna av kursplaner och betygskriterier mellan lärare i olika program, årskurser och skolor, både för att inspirera och lära av varandra och för att skapa likvärdiga förutsättningar för undervisningen och bedömningen av elever i skolan och i olika skolor. Rektor ansvarar för att sådana diskussioner kommer till stånd.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Granskningen visar att skolan har välfungerande rutiner för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning.

Resultatuppföljning och sammanställningar görs efter varje läsårsslut då lärarna i samhällskunskap diskuterar utfallet och analyserar möjliga orsaker till de resultat som uppnåtts. Vid skolans betygskonferenser som äger rum varje termin förs diskussioner om bedömning och betygssättning. Lärarna har även regelbundna samtal där de reflekterar över lektioner och undervisningen för att få en likvärdig undervisning och bedömning. Lärarna har tagit initiativ till och inlett ett samarbete med en jämförbar gymnasieskola i Lund för att ytterligare kunna säkerställa en likvärdig bedömning. Kompetensutvecklingen på skolan har det senaste läsåret handlat om likvärdig bedömning och betygssättning.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Viveka Berglund samt undervisningsråden Eleonor Duvander och Christina Aro Östgren deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Peter Ekborg
Enhetschef

Ingela Jonasson
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga

Bedömningspunkter